

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 11 lutego 2016 r.

Poz. 168

OBWIESZCZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

z dnia 12 stycznia 2016 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1484 i 1890) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2014 r. poz. 298), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 sierpnia 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 1137);
- 2) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2015 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 894).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje:

- 1) § 2–6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 sierpnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 1137), które stanowią:

„§ 2. Do spraw dotyczących przyznania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia:

- 1) na podstawie wniosków o przyznanie pomocy zawierających zapotrzebowanie na środki nieprzekraczające wysokość limitu wojewódzkiego na dzień 23 lipca 2014 r. stosuje się przepisy rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym, z wyjątkiem:
  - a) § 14 ust. 3, ust. 4 pkt 2 i § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia wymienionego w § 1, które stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem,
  - b) § 17 rozporządzenia wymienionego w § 1, którego nie stosuje się;
- 2) na podstawie wniosków o przyznanie pomocy zawierających zapotrzebowanie na środki przekraczające wysokość limitu wojewódzkiego na dzień 23 lipca 2014 r. stosuje się przepisy rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, z uwzględnieniem warunków i trybu określonych w § 3–5.

§ 3. 1. Wnioskodawcy, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy w 2011 r., 2012 r. lub w 2013 r., w sposób, o którym mowa w § 12 ust. 1 i ust. 1a rozporządzenia wymienionego w § 1, i w terminach, o których mowa w § 10

ust. 2 i 3 rozporządzenia wymienionego w § 1, zawierające zapotrzebowanie na środki przekraczające wysokość limitu wojewódzkiego na dzień 23 lipca 2014 r., składają aktualizację danych zawartych w tych wnioskach w terminie 60 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

2. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „Agencją”, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, termin, do którego należy dokonać aktualizacji danych zawartych we wnioskach o przyznanie pomocy, o której mowa w ust. 1.

3. Wnioskodawca aktualizuje dane dotyczące ustalenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa oraz inne dane, które uległy zmianie w związku ze zmianą stanu faktycznego. Do ustalania wielkości ekonomicznej gospodarstwa stosuje się odpowiednio przepisy § 2 ust. 1a, 1b, ust. 1c pkt 2, ust. 1d oraz 1e rozporządzenia wymienionego w § 1, z tym że:

- 1) ustalenia wielkości ekonomicznej dokonuje się na dzień złożenia aktualizacji;
- 2) ustalając wielkość ekonomiczną gospodarstwa, uwzględnia się użytki rolne, o których mowa w § 2 ust. 1d pkt 2, jeżeli przyznano do nich płatność w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 lub Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, co najmniej w roku, w którym złożono aktualizację, a jeżeli w danym roku nie przyznano jeszcze płatności – co najmniej w roku poprzedzającym rok złożenia aktualizacji.

4. Wnioskodawca może dokonać aktualizacji informacji zawartych we wniosku o przyznanie pomocy innych niż dotyczących danych, o których mowa w ust. 3, w tym aktualizacji celów i zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, jeżeli aktualizacja nie spowoduje zwiększenia kwoty pomocy.

5. Główny kierunek produkcji, o którym mowa w § 15 ust. 3c rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, ustala się na podstawie wielkości ekonomicznej gospodarstwa obliczonej na podstawie zaktualizowanych danych.

6. Aktualizacji danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy dokonuje się na formularzu udostępnionym przez Agencję.

7. Do aktualizacji danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy dołącza się aktualne załączniki do wniosku o przyznanie pomocy wymienione w § 13 ust. 2 rozporządzenia wymienionego w § 1, odpowiednie do zakresu wprowadzonych zmian we wniosku lub zmiany stanu faktycznego. Przepis § 13 ust. 3 rozporządzenia wymienionego w § 1 stosuje się odpowiednio.

8. Dokumenty dotyczące aktualizacji danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy składa się w oddziale regionalnym Agencji, w którym został złożony wniosek, osobiście albo przez upoważnioną osobę, przy czym dokumenty te można złożyć osobiście albo przez upoważnioną osobę za pośrednictwem biura powiatowego Agencji w województwie, na terenie którego znajduje się oddział regionalny Agencji, w którym został złożony wniosek. Przepisy § 12 ust. 3 i 4 rozporządzenia wymienionego w § 1 stosuje się odpowiednio.

9. Jeżeli formularz, o którym mowa w ust. 6, nie został złożony w terminie, o którym mowa w ust. 2, lub wnioskodawca nie dokonał aktualizacji danych dotyczących ustalenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa w tym terminie, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

§ 4. 1. Wnioskodawcom, którzy w 2011 r., 2012 r. lub w 2013 r. złożyli wnioski o przyznanie pomocy:

- 1) w sposób, o którym mowa w § 12 ust. 1 i ust. 1a rozporządzenia wymienionego w § 1,
- 2) w terminach, o których mowa w § 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia wymienionego w § 1, przy czym w przypadku wniosków o przyznanie pomocy złożonych przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 2 lub 3, wpłynęły one do oddziału regionalnego Agencji w terminie do 30 dnia od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy,
- 3) zawierające zapotrzebowanie na środki przekraczające wysokość limitu wojewódzkiego na dzień 23 lipca 2014 r.

– pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję dla całego kraju przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji.

2. Agencja, ustalając kolejność przysługiwania pomocy, uwzględnia wszystkie wnioski o przyznanie pomocy, o których mowa w ust. 1, z wyłączeniem tych, do których ma zastosowanie przepis § 3 ust. 9.

3. O kolejności przysługiwania pomocy decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie kryteriów, o których mowa w § 15 ust. 3 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem. Do ustalania kolejności stosuje się również przepisy § 15 ust. 3a–3d oraz ust. 5–9 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, przy czym:

- 1) powierzchnia trwałych użytków zielonych, o których mowa w § 15 ust. 3b rozporządzenia wymienionego w § 1, jest określana na podstawie powierzchni trwałych użytków zielonych zadeklarowanej w 2014 r. we wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej;
- 2) średnia roczna liczba sztuk, o której mowa w § 15 ust. 3d rozporządzenia wymienionego w § 1, jest obliczana za okres od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., na podstawie zdarzeń zgłoszonych do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych, o którym mowa w ustawie z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281, z późn. zm.^{a)}), do dnia 31 lipca 2014 r.

4. Kolejność, o której mowa w ust. 1, jest ustalana na podstawie danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy, które zostały zaktualizowane zgodnie z § 3, a w przypadku, o którym mowa w § 15 ust. 3 pkt 6 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, na podstawie danych z rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych. Jeżeli wniosek nie zawiera danych niezbędnych do ustalenia kolejności, nie przyznaje się punktów.

5. Prezes Agencji, niezwłocznie po ustaleniu kolejności, o której mowa w ust. 1, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, informację o kolejności przysługiwania pomocy. Informacja ta jest aktualizowana w przypadkach, o których mowa w § 15 ust. 13 rozporządzenia wymienionego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, nie rzadziej niż co 10 dni.

§ 5. W przypadku osób wspólnie wnioskujących, których wniosek o przyznanie pomocy złożony w 2011 r. zawiera zapotrzebowanie na środki przekraczające wysokość limitu środków w podziale na poszczególne województwa w ramach działania, o którym mowa w § 1, określonego w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie podziału środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 119, z późn. zm.^{b)}) na dzień 23 lipca 2014 r., przepisu § 8 ust. 5b rozporządzenia wymienionego w § 1 nie stosuje się.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 2) § 2–4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 894), które stanowią:

„§ 2. 1. Umowa o przyznanie pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 zawarta przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia może być zmieniona w zakresie wynikającym ze zmian wprowadzonych tym rozporządzeniem, jeżeli beneficjent złoży najpóźniej do dnia 15 lipca 2015 r. w oddziale regionalnym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w którym została zawarta umowa o przyznanie pomocy finansowej, wniosek o dokonanie takich zmian.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, rozpatruje się w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania.

3. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez tę Agencję, w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, informację o możliwości zmiany umowy w zakresie wynikającym ze zmian wprowadzonych tym rozporządzeniem.

§ 3. Jeżeli wniosek o płatność został złożony po dniu 30 czerwca 2015 r., czynności, o których mowa w § 26 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia zmienianego w § 1, dokonuje się w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania, o którym mowa odpowiednio w § 26 ust. 1, 2 lub 4 rozporządzenia zmienianego w § 1.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

^{a)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 116, poz. 976, z 2012 r. poz. 1529 oraz z 2014 r. poz. 29.

^{b)} Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 797 i 1357 oraz z 2014 r. poz. 904.

Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 12 stycznia 2016 r. (poz. 168)

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 17 października 2007 r.

w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 oraz z 2015 r. poz. 349) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwanej dalej „pomocą”, w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy;
- 3) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc, zwana dalej „umową”;
- 4) przypadki, w których następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy gospodarstwa albo jego części może być przyznana pomoc, oraz warunki i tryb przyznania pomocy;
- 5) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach *rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.)*²⁾, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1974/2006”, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

§ 2. 1. O pomoc może ubiegać się osoba fizyczna, która:

- 1) jest posiadaczem samoistnym lub zależnym gospodarstwa rolnego w rozumieniu Kodeksu cywilnego, o powierzchni użytków rolnych co najmniej 1 ha lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, zwanych dalej „gospodarstwem”; wielkość ekonomiczna gospodarstwa stanowi co najmniej równowartość 4 ESU (Europejska Jednostka Wielkości Ekonomicznej);
- 2) prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produkcję roślinną lub zwierzęcą, w tym również produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego lub reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, roślin ozdobnych, grzybów uprawnych, sadownictwa, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych lub produkcję zwierzęcą typu przemysłowego fermowego, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb, zwaną dalej „działalnością rolniczą”;
- 3) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 4) jest pełnoletnia i nie osiągnęła wieku emerytalnego; za osiągnięcie wieku emerytalnego uważa się:
  - a) ukończenie wieku, o którym mowa w art. 27 ust. 2 albo 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, z późn. zm.)³⁾ – w przypadku osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.,

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

²⁾ Utraciło moc z dniem 1 stycznia 2014 r. na podstawie art. 19 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 807/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i wprowadzającego przepisy przejściowe (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 1, z późn. zm.); rozporządzenie stosuje się nadal do operacji wdrożonych na podstawie programów zatwierdzonych przez Komisję zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 przed dniem 1 stycznia 2014 r.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1240, 1302 i 1311.

- b) ukończenie wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1a albo 1b ustawy, o której mowa w lit. a – w przypadku osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 5) posiada następujące kwalifikacje zawodowe:
- a) wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe, średnie lub wyższe lub
  - b) tytuł kwalifikacyjny, tytuł zawodowy lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie lub ukończyła szkołę przysposobienia rolniczego lub zespół przysposobienia rolniczego i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
  - c) wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
  - d) wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe inne niż rolnicze i co najmniej 5-letni staż pracy w rolnictwie,
  - e) kwalifikacje rolnicze wymagane przy udzielaniu pomocy inwestycyjnej rolnikom w państwie, którego obywatelstwo posiada, w ramach analogicznego działania współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – jeżeli nie posiada obywatelstwa polskiego;
- 6) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów *rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.)*⁴⁾, zwanego dalej „rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005”, oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych.

1a. Wielkość ekonomiczną gospodarstwa, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ustala się z wykorzystaniem współczynników standardowych nadwyżek bezpośrednich, o których mowa w *decyzji Komisji z dnia 7 czerwca 1985 r. ustanawiającej wspólnotową typologię gospodarstw rolnych (85/377/EWG) (Dz. Urz. WE L 220 z 17.08.1985, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 6, str. 198, z późn. zm.)*⁵⁾, obliczonych dla:

- 1) rodzajów produkcji prowadzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) okresu 2003–2005 jako okresu referencyjnego, o którym mowa w tej decyzji;
- 3) czterech polskich okręgów wymienionych w *załączniku do rozporządzenia Rady nr 79/65/EWG z dnia 15 czerwca 1965 r. ustanawiającego sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i prowadzonej działalności gospodarczej gospodarstw rolnych w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej (Dz. Urz. WE L 109 z 23.06.1965, str. 1859; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 47, z późn. zm.)*⁶⁾.

1b. W przypadku gdy dla danego rodzaju produkcji prowadzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie obliczono współczynnika, o którym mowa w ust. 1a, wielkość ekonomiczną gospodarstwa można ustalić z wykorzystaniem współczynnika standardowej nadwyżki bezpośredniej obliczonej dla rodzaju produkcji zgodnego ze wspólnotowym wykazem działalności wymienionym w *załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 571/88 z dnia 29 lutego 1988 r. w sprawie organizacji badań statystycznych Wspólnoty dotyczących struktury gospodarstw rolnych (Dz. Urz. WE L 56 z 02.03.1988, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 8, str. 10, z późn. zm.)*⁷⁾.

⁴⁾ Utraciło moc z dniem 1 stycznia 2014 r. na podstawie art. 88 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.); rozporządzenie stosuje się nadal do operacji realizowanych zgodnie z programami zatwierdzonymi przez Komisję na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 przed dniem 1 stycznia 2014 r.

⁵⁾ Uchylona z dniem 19 grudnia 2008 r. na podstawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1242/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. ustanawiającego wspólnotową typologię gospodarstw rolnych (Dz. Urz. UE L 335 z 13.12.2008, str. 3, z późn. zm.); decyzję stosuje się jednak dalej w celu klasyfikacji gospodarstw w ramach Sieci Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych do roku obrachunkowego 2009 włącznie oraz w badaniach struktury gospodarstw rolnych, o których mowa w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 571/88, do badań przeprowadzanych w 2007 r. włącznie; odesłania do uchylonej decyzji należy odczytywać jako odesłania do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1242/2008, zgodnie z tabelą korelacji w załączniku V.

⁶⁾ Utraciło moc z dniem 4 stycznia 2010 r. na podstawie art. 20 rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiającego sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i działalności gospodarczej gospodarstw rolnych we Wspólnocie Europejskiej (Dz. Urz. UE L 328 z 15.12.2009, str. 27, z późn. zm.); odesłania do uchylonego rozporządzenia należy odczytywać jako odesłania do rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009, zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku III.

⁷⁾ Uchylone z dniem 1 stycznia 2009 r. na podstawie art. 17 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1166/2008 z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie badań struktury gospodarstw rolnych i badania metod produkcji rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 571/88 (Dz. Urz. UE L 321 z 01.12.2008, str. 14); odesłania do uchylonego rozporządzenia należy traktować jako odesłania do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1166/2008.

1c. Wielkość ekonomiczną gospodarstwa, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ustala się na podstawie danych dotyczących w szczególności:

- 1) rodzaju i wielkości produkcji prowadzonej w gospodarstwie w roku poprzedzającym rok, w którym jest składany wniosek o przyznanie pomocy, z zastrzeżeniem pkt 3 – w przypadku wniosków składanych przed dniem 15 marca;
- 2) rodzaju i wielkości produkcji prowadzonej w gospodarstwie w roku, w którym jest składany wniosek o przyznanie pomocy – w przypadku wniosków składanych od dnia 15 marca;
- 3) rodzaju i wielkości produkcji prowadzonej w gospodarstwie albo w jego części w roku, w którym jest składany wniosek o przyznanie pomocy – w przypadku wniosków składanych przed dniem 15 marca i dotyczących gospodarstw lub ich części, nabytych w okresie od dnia 1 stycznia roku, w którym jest składany wniosek o przyznanie pomocy, do dnia złożenia wniosku.

1d. Ustalając wielkość ekonomiczną gospodarstwa, uwzględnia się użytki rolne wchodzące w skład gospodarstwa w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy, przy czym w przypadku użytków rolnych będących przedmiotem posiadania zależnego uwzględnia się tylko te użytki rolne:

- 1) których posiadanie wynika z umów zawartych na piśmie na okres nie krótszy niż do dnia zawarcia umowy przyznania pomocy lub
- 2) do których przyznano płatność w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwanego dalej „Programem”, lub Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, co najmniej w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie pomocy, a jeżeli w danym roku nie przyznano jeszcze płatności, co najmniej w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

1e. Ustalenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa dokonuje się na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwaną dalej „Agencją”.

2. Za staż pracy w rolnictwie uznaje się okres, liczony do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w którym osoba ubiegająca się o pomoc:

- 1) podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik lub
- 2) była zatrudniona w gospodarstwie, na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem działalności rolniczej, lub
- 3) była posiadaczem gospodarstwa, z wyłączeniem okresu przed ukończeniem przez tę osobę 16 roku życia, lub
- 4) odbyła staż, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.⁸⁾), obejmujący wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.

3. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, w przypadku gdy o przyznanie pomocy ubiega się beneficjent działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem, powinien być spełniony najpóźniej w terminie wyznaczonym w związku z przyznaniem pomocy na podstawie przepisów w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

4. Szczegółowy wykaz kierunków studiów, zawodów i specjalności oraz tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa, a także rodzaje dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji zawodowych są określone w załączniku do rozporządzenia.

§ 2a. O pomoc mogą wspólnie ubiegać się osoby fizyczne, które:

- 1) spełniają warunki określone w § 2,
- 2) planują zakup nowych maszyn lub urządzeń, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 2, które będą stanowić przedmiot ich współwłasności, w celu używania tych maszyn lub urządzeń w posiadanych gospodarstwach,
- 3) zawarły pomiędzy sobą, w formie pisemnej, umowę, której czas trwania nie może być krótszy niż 6 lat od dnia złożenia przez te osoby wniosku o przyznanie pomocy, zawierającą w szczególności postanowienia dotyczące zasad wspólnego używania maszyn lub urządzeń, o których mowa w pkt 2, oraz zakresu prac wykonywanych przez każdą z tych osób z użyciem tych maszyn lub urządzeń, przy czym określając zakres prac, należy uwzględnić zasoby i potrzeby gospodarstw tych osób

– zwane dalej „osobami wspólnie wnioskującymi”.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 357, 1066, 1217, 1240, 1268, 1567, 1582, 1607, 1767, 1814, 1830 i 2199.

§ 3. O pomoc może ubiegać się osoba prawna, jeżeli:

- 1) spełnia warunki określone w § 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 6;
- 2) jest wpisana do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym;
- 3) co najmniej jedna osoba wchodząca w skład organu, do zakresu działania którego należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie, lub osoba zatrudniona do prowadzenia gospodarstwa posiada następujące kwalifikacje zawodowe:
  - a) wykształcenie rolnicze średnie lub wyższe lub
  - b) wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym związanym z zarządzaniem produkcją rolną lub produkcją w dziale specjalnym produkcji rolnej albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym związanym z zarządzaniem produkcją rolną lub produkcją w dziale specjalnym produkcji rolnej,
  - c) kwalifikacje rolnicze wymagane przy udzielaniu pomocy inwestycyjnej rolnikom w państwie, którego obywatelstwo posiada, w ramach analogicznego działania współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – jeżeli nie posiada obywatelstwa polskiego.

§ 4. O pomoc mogą ubiegać się wspólnicy spółki cywilnej, jeżeli:

- 1) każdy ze wspólników spełnia warunki wymienione w § 2 ust. 1 pkt 3, 4 i 6 – w przypadku gdy wspólnikiem jest osoba fizyczna;
- 2) każdy ze wspólników spełnia warunki wymienione w § 2 ust. 1 pkt 6 oraz w § 3 pkt 2 – w przypadku gdy wspólnikiem jest osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej;
- 3) gospodarstwo, w którym będzie realizowana operacja, stanowi wkład wniesiony do spółki; wielkość ekonomiczna gospodarstwa stanowi co najmniej równowartość 4 ESU (Europejska Jednostka Wielkości Ekonomicznej);
- 4) prowadzą w ramach umowy spółki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą;
- 5) co najmniej jeden ze wspólników posiada kwalifikacje zawodowe określone w:
  - a) § 2 ust. 1 pkt 5 – w przypadku gdy wspólnikiem jest osoba fizyczna,
  - b) § 3 pkt 3 – w przypadku gdy wspólnikiem jest osoba prawna.

§ 5. O pomoc może ubiegać się spółka osobowa w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, jeżeli:

- 1) spełnia warunki określone w § 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 6 oraz § 3 pkt 2;
- 2) co najmniej jedna osoba uprawniona do prowadzenia spraw spółki posiada kwalifikacje zawodowe określone w § 3 pkt 3.

§ 5a. 1. O pomoc na operację dotyczącą priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, mogą ubiegać się: osoba fizyczna, osoby wspólnie wnioskujące, osoba prawna, wspólnicy spółki cywilnej, spółka osobowa w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, jeżeli:

- 1) spełniają odpowiednio warunki, o których mowa w § 2–5;
- 2) są wpisani do rejestru producentów, o którym mowa w *art. 13 ust. 1⁹⁾* ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155), i w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy przysługuje im kwota indywidualna, o której mowa w tej ustawie, zwana dalej „kwotą indywidualną”, w wysokości co najmniej 20 000 kg;
- 3) co najmniej od roku prowadzą działalność rolniczą w zakresie produkcji mleka.

2. W przypadku osób wspólnie wnioskujących każda z tych osób powinna spełniać warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

3. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, w przypadku podmiotów, które nabyły gospodarstwo w okresie 12 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy, uznaje się za spełniony, jeżeli w nabytym gospodarstwie działalność rolnicza w zakresie produkcji mleka jest prowadzona co najmniej od roku.

⁹⁾ Uchylony przez art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1419), która weszła w życie z dniem 3 października 2015 r.

§ 6. Pomoc przyznaje się:

- 1) osobie fizycznej, która spełnia warunki określone w § 2 ust. 1 pkt 1–3, 5 i 6, z zastrzeżeniem § 2 ust. 3, i której został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- 1a) osobom wspólnie wnioskującym, jeżeli każda z tych osób spełnia warunki określone w pkt 1 oraz są spełnione warunki określone w § 2a pkt 2 i 3;
- 2) osobie prawnej, która spełnia warunki określone w § 3 i której został nadany numer identyfikacyjny, o którym mowa w pkt 1;
- 3) wspólnikom spółki cywilnej, jeżeli są spełnione warunki określone w § 4 oraz jednemu ze wspólników, co do którego pozostali wspólnicy wyrazili zgodę, został nadany numer identyfikacyjny, o którym mowa w pkt 1;
- 4) spółce osobowej w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, jeżeli są spełnione warunki określone w § 5 i został nadany numer identyfikacyjny, o którym mowa w pkt 1.

§ 7. 1. Pomoc przyznaje się na operację obejmującą wyłącznie inwestycje związane z prowadzeniem działalności rolniczej:

- 1) spełniająca wymagania określone w Programie, w szczególności uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem jej kosztów, oraz zapewniającą osiągnięcie i zachowanie celów działania, o którym mowa w § 1;
- 2) która nie jest finansowana z udziałem innych środków publicznych;
- 3) której realizacja w gospodarstwie przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa, w tym:
  - a) wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), w szczególności w wyniku racjonalizacji technologii produkcji lub wprowadzenia innowacji, zmiany profilu lub skali produkcji, poprawy jakości produkcji lub zwiększenia wartości dodanej produktu, co najmniej o 10% w odniesieniu do roku bazowego w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy przez Agencję, lub
  - b) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie ochrony środowiska, lub
  - c) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie warunków utrzymania zwierząt, lub
  - d) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie higieny i bezpieczeństwa produkcji, lub
  - e) poprawy sytuacji w gospodarstwie w zakresie infrastruktury drogowej;
- 4) która nie spowoduje wzrostu produkcji, dla której brak jest rynku zbytu;
- 5) (uchylony).

1a. W przypadku operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, pomoc przyznaje się, jeżeli:

- 1) operacja obejmuje wyłącznie inwestycje związane z prowadzeniem działalności rolniczej;
- 2) operacja spełnia warunki, o których mowa w ust. 1;
- 3) w związku z realizacją operacji:
  - a) zostanie rozwinięta produkcja mleka w gospodarstwie albo
  - b) nastąpi całkowita rezygnacja z produkcji mleka w gospodarstwie.

1b. Przez rozwinięcie produkcji mleka, o której mowa w ust. 1a pkt 3 lit. a, rozumie się spełnienie warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, w zakresie produkcji mleka.

1c. Przez całkowitą rezygnację z produkcji mleka, o której mowa w ust. 1a pkt 3 lit. b, rozumie się zaprzestanie produkcji mleka w gospodarstwie w celu wprowadzenia do obrotu oraz zbycie posiadanej kwoty indywidualnej.

1d. W przypadku operacji, o której mowa w ust. 1a, realizowanej przez osoby wspólnie wnioskujące, powinno nastąpić rozwinięcie produkcji mleka w gospodarstwie każdej z tych osób albo całkowita rezygnacja z produkcji mleka w gospodarstwie każdej z tych osób.

2. Pomoc może być przyznana, jeżeli zostały spełnione warunki określone w rozporządzeniu oraz innych przepisach prawa związanych z realizacją operacji.

3. Pomoc przyznaje się na operację obejmującą inwestycje mające na celu dostosowanie gospodarstwa do określonych odrębnymi przepisami wymagań w zakresie:

- 1) higieny produkcji mleka oraz warunków utrzymania zwierząt – jeżeli inwestycję podejmuje beneficjent działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem zgodnie ze złożonym przez niego planem rozwoju gospodarstwa, a dostosowanie gospodarstwa nastąpi w okresie 36 miesięcy od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu przepisów w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013;
- 2) ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego – pod warunkiem że dostosowanie nastąpi w terminie nie dłuższym niż 36 miesięcy od dnia, w którym dane wymaganie określone odrębnymi przepisami stało się obowiązujące.

4. Pomoc przyznaje się, jeżeli:

- 1) operacja będzie realizowana w nie więcej niż dwóch etapach;
- 2) złożenie wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy;
- 3) zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną nastąpi w terminie:
  - a) 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy – w przypadku operacji realizowanych w dwóch etapach,
  - b) 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy – w przypadku operacji realizowanych w jednym etapie – lecz nie później niż do dnia 30 września 2015 r.;¹⁰⁾
- 4) płatność ostateczna będzie obejmować nie mniej niż 25% łącznej planowanej wysokości pomocy.

5. W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu:

- 1) pomoc przyznaje się, jeżeli:
  - a) operacja będzie realizowana w nie więcej niż dziesięciu etapach, przy czym w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu będzie realizowana zgodnie z ust. 4 pkt 1,
  - b) złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy, przy czym złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminie określonym w ust. 4 pkt 2,
  - c) wniosek o płatność będzie składany nie częściej niż dwa razy w roku,
  - d)¹¹⁾ zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną nastąpi w terminie 60 miesięcy od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia 30 września 2015 r., przy czym złożenie ostatniego wniosku o płatność w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminach określonych w ust. 4 pkt 3;
- 2) nie stosuje się przepisu ust. 4 pkt 4.

6. Przez wniosek o płatność:

- 1) pośrednią – rozumie się wniosek o płatność składany po zrealizowaniu każdego z etapów operacji, jeżeli dany etap nie jest etapem końcowym;
- 2) ostateczną – rozumie się wniosek o płatność składany po zrealizowaniu całej operacji.

§ 8. 1. Pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów:

- 1) budowy, przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej, zakupu maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, zakładania, wyposażania sadów lub plantacji wieloletnich, budowy albo zakupu elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej,

¹⁰⁾ Część wspólna w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 894), które weszło w życie z dniem 27 czerwca 2015 r.

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 10.

- 2) ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji,
- 3) poniesionych:
  - a) od dnia zawarcia umowy, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne – poniesionych nie wcześniej niż dnia 1 stycznia 2007 r.,
  - b) w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość bez względu na liczbę wynikających z niej płatności przekracza 10 tys. zł, lub kosztów, o których mowa w § 9 ust. 5 – w formie rozliczenia bezgotówkowego przeprowadzonego poleceniem przelewu

– zwanych dalej „kosztami kwalifikowalnymi”.

2. W przypadku przyznania pomocy do kosztów kwalifikowalnych zalicza się również koszty poniesione przez wnioskodawcę przed dniem zawarcia umowy, lecz nie wcześniej niż w dniu podania przez Prezesa Agencji informacji, o której mowa w § 15 ust. 10, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w dniu podania tej informacji.

2a. W przypadku przyznania pomocy osobom wspólnie wnioskującym do kosztów kwalifikowalnych zalicza się wyłącznie koszty zakupu maszyn lub urządzeń, poniesione przez wnioskodawcę od dnia zawarcia umowy z Agencją, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu.

3. Pomoc nie obejmuje kosztów innych niż określone w § 9, w szczególności:

- 1) nabycia nieruchomości;
- 2) podatku od towarów i usług (VAT);
- 3) nabycia używanego sprzętu komputerowego.

4. Refundacji podlegają koszty kwalifikowalne w wysokości poniesionej przez beneficjenta, nie więcej jednak niż:

- 1) 40% kosztów kwalifikowalnych, z zastrzeżeniem pkt 2–5;
- 2) 50% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku operacji realizowanej przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończyła 40 roku życia;
- 3) 50% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku operacji realizowanej na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, obszarach NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej określonych w przepisach odrębnych;
- 4) 60% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku operacji realizowanej na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, obszarach NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej określonych w przepisach odrębnych, przez osobę, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończyła 40 roku życia;
- 5) 75% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku operacji realizowanej w związku z wdrażaniem dyrektywy Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 68) – na podstawie umów zawartych do dnia 30 kwietnia 2008 r.; w zakres operacji mogą wchodzić inwestycje związane z przechowywaniem nawozów naturalnych lub kiszzonek.

5. W przypadku wspólników spółki cywilnej refundacji podlegają koszty kwalifikowalne poniesione przez beneficjenta, nie więcej jednak niż:

- 1) 50% kosztów kwalifikowalnych, jeżeli żaden ze wspólników w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończył 40 roku życia;
- 2) 60% kosztów kwalifikowalnych, jeżeli żaden ze wspólników w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończył 40 roku życia, a operacja jest realizowana na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, obszarach NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej określonych w przepisach odrębnych.

5a. W przypadku osób wspólnie wnioskujących refundacji podlegają koszty kwalifikowalne poniesione przez beneficjenta, nie więcej jednak niż:

- 1) 50% kosztów kwalifikowalnych, jeżeli żadna z tych osób w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończyła 40 roku życia;
- 2) 60% kosztów kwalifikowalnych, jeżeli żadna z tych osób w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończyła 40 roku życia, a operacja jest realizowana na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, obszarach NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej określonych w przepisach odrębnych.

5b. W przypadku osób wspólnie wnioskujących poziom refundacji, o którym mowa w ust. 4 pkt 1 i 3 oraz ust. 5a, zwiększa się o 10 punktów procentowych, jeżeli realizowana operacja dotyczy priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*.

6. Za operację realizowaną na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, obszarach NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej określonych w przepisach odrębnych, uważa się:

- 1) operację obejmującą wyłącznie budowę, przebudowę, remont połączony z modernizacją budynków lub budowli lub wyposażenie budynków lub budowli wchodzących w skład gospodarstwa, lub wyposażenie pastwisk, zakładanie, wyposażanie sadów lub plantacji wieloletnich położonych na tych obszarach lub
- 2) operację realizowaną w gospodarstwie, w którym co najmniej 50% użytków rolnych położonych jest na tych obszarach.

6a. W przypadku gdy operacja jest realizowana w gospodarstwach osób wspólnie wnioskujących, przepis ust. 6 pkt 2 stosuje się do każdego z gospodarstw, w których jest realizowana ta operacja.

7. Pomoc na realizację operacji na obszarach NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej może być przyznana, jeżeli obszar ten jest objęty siecią NATURA 2000 albo określony jako związany z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

7a. W przypadku gdy zdarzenie powodujące poniesienie kosztów kwalifikowalnych:

- 1) nie zostało uwzględnione w oddzielnym systemie rachunkowości albo
- 2) do jego identyfikacji nie wykorzystano odpowiedniego kodu rachunkowego

– o których mowa w *art. 75 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, koszty te podlegają refundacji w wysokości określonej w ust. 4 pomniejszonej o 10%.

7b. Prowadzenie oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystanie z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w *art. 75 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, odbywa się w ramach prowadzonych ksiąg rachunkowych albo przez prowadzenie zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję, gdy na podstawie odrębnych przepisów beneficjent nie jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych.

8. Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi maksymalnie 300 tys. złotych na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo.

9. Przy ustalaniu limitu, o którym mowa w ust. 8, uwzględnia się sumę kwot pomocy wypłacanej w ramach operacji zrealizowanych, w tym zrealizowanych przez osobę fizyczną występującą jako jedna z osób wspólnie wnioskujących, i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji niezakończonych, w tym operacji realizowanych przez osobę fizyczną występującą jako jedna z osób wspólnie wnioskujących.

9a. W przypadku osób wspólnie wnioskujących pomoc przyznaje się każdej z tych osób w wysokości uzasadnionej zakresem prac wykonywanych przez każdą z nich przy użyciu maszyn lub urządzeń planowanych do zakupu na współwłasność, uwzględniającym zasoby i potrzeby gospodarstw tych osób.

10. Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 tys. złotych.

11. Przepis ust. 10 nie dotyczy operacji obejmujących wyłącznie wyposażenie gospodarstwa w urządzenia do składowania nawozów naturalnych lub związanych z dostosowaniem do norm wspólnotowych.

§ 9. 1. Do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 1, zalicza się koszty:

- 1) budowy, przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej oraz do przechowywania, magazynowania, przygotowywania do sprzedaży lub sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych (łącznie ze zlokalizowanymi w tych budynkach pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi) wraz z zakupem, montażem instalacji technicznej, wyposażenia, koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki pod warunkiem, że rozbiórka jest niezbędna w celu realizacji operacji, z zastrzeżeniem ust. 4;
- 2) zakupu maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, przechowywania, suszenia, magazynowania, przygotowywania produktów rolnych do sprzedaży, sprzedaży bezpośredniej, w szczególności sprzętu do uprawy, pielęgnacji, ochrony, nawożenia oraz zbioru roślin, ciągników rolniczych, przyczep rolniczych, maszyn lub urządzeń do przygotowywania, przechowywania, czyszczenia, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania produktów rolnych, maszyn lub urządzeń do przygotowywania lub składowania pasz, maszyn lub urządzeń do pojenia, zadawania pasz, urządzeń do pozyskiwania, przechowywania mleka;
- 3) zakładania lub wyposażania sadów lub plantacji wieloletnich, z wyłączeniem zakładania plantacji choinek, wiśni, malin, truskawek, porzeczek oraz roślin na cele energetyczne, w tym:
  - a) koszty zakupu materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego przeznaczonego do założenia sadu lub plantacji, których okres użytkowania jest dłuższy niż 5 lat; w przypadku gatunków roślin uprawnych wymienionych w wykazie gatunków roślin, których odmiany podlegają rejestracji oraz których materiał siewny może być wytwarzany, oceniany i kontrolowany, ogłoszonym w obwieszczeniu, o którym mowa w art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (Dz. U. poz. 1512, z 2013 r. poz. 865 oraz z 2015 r. poz. 1893), kosztem kwalifikowalnym jest zakup materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego kategorii kwalifikowany, z tym że jeżeli do krajowego rejestru nie wpisano żadnej odmiany gatunku rośliny uprawnej, który jest wymieniony w tym wykazie, kosztem kwalifikowalnym może być zakup materiału szkółkarskiego CAC,
  - b) koszty grodzenia, wyposażania sadów i plantacji wieloletnich w niezbędne urządzenia techniczne i technologiczne;
- 4) wyposażania pastwisk lub wybiegów dla zwierząt, w szczególności koszty grodzenia lub budowy wiat;
- 5) zaopatrzenia gospodarstw rolnych w wodę, w tym budowy ujęć wody, zakupu urządzeń do uzdatniania, rozprowadzania, magazynowania wody, nawodnień ciśnieniowych;
- 6) instalacji lub budowy budynków lub budowli, zakupu maszyn lub urządzeń służących ochronie środowiska, w tym do składowania odchodów zwierzęcych lub odpadów, mycia lub czyszczenia sprzętu, oczyszczania ścieków powstających w wyniku prowadzonej działalności rolniczej lub służących poprawie warunków utrzymania zwierząt lub poprawie higieny produkcji;
- 7) zakupu, instalacji lub budowy innych niż wymienione w pkt 5 i 6 elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej, w tym utwardzanie placów manewrowych, zakup i instalacja urządzeń do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych;
- 8) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu prowadzonej działalności rolniczej, w tym programów księgowych;
- 9) rat zapłaconych z tytułu wykonania umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 2, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

2. Do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 2, zalicza się koszty w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych, obejmujące koszty:

- 1) przygotowania dokumentacji technicznej operacji w szczególności:
  - a) kosztorysów,
  - b) projektów architektonicznych lub budowlanych,
  - c) operatów wodnoprawnych,
  - d) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
  - e) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
  - f) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
  - g) projektów technologicznych;

- 2) opłat za patenty lub licencje;
- 3) sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego oraz koszty związane z kierowaniem robotami budowlanymi.

3. Do kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 1–7, zalicza się koszty transportu do miejsca realizacji operacji materiałów służących realizacji operacji oraz maszyn i urządzeń objętych operacją, a także koszty montażu.

4. Kosztem kwalifikowalnym może być koszt:

- 1) budowy nowego budynku inwentarskiego przeznaczonego do produkcji trzody chlewnej (chlewni) albo drobiu (kurnika),
- 2) przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejącego budynku wykorzystywanego do produkcji rolnej oraz do przechowywania, magazynowania, przygotowywania do sprzedaży lub sprzedaży bezpośredniej, mających na celu przekształcenie go w budynek inwentarski przeznaczony do produkcji trzody chlewnej (chlewni) albo drobiu (kurnika)

– wyłącznie w przypadku, gdy celem operacji jest przeniesienie całej produkcji z istniejącego budynku inwentarskiego będącego w posiadaniu wnioskodawcy do budynku, o którym mowa w pkt 1 albo 2, przy zachowaniu dotychczasowego poziomu produkcji; ograniczenie to nie dotyczy wnioskodawcy, który jest beneficjentem działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem.

5. Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty zakupu maszyn lub urządzeń używanych nieprzekraczające ich wartości rynkowej oraz ceny nowych podobnych maszyn i urządzeń, jeżeli:

- 1) w dniu zakupu nie były one starsze niż 5-letnie;
- 2) nie zostały wcześniej nabyte z wykorzystaniem pomocy krajowej lub pochodzącej z Unii Europejskiej;
- 3) mają właściwości techniczne niezbędne do realizacji operacji i spełniają obowiązujące normy i standardy;
- 4) ich zakup będzie potwierdzony fakturą oraz dowodem dokonania płatności bezgotówkowej przeprowadzonej poleceniem przelewu;
- 5) zostały zakupione od podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży takich maszyn lub urządzeń;
- 6) do dnia podania informacji, o której mowa w § 15 ust. 10, nie były w posiadaniu wnioskodawcy w szczególności na podstawie umowy leasingu, najmu albo użyczenia.

6. W przypadku osób wspólnie wnioskujących do kosztów kwalifikowalnych zalicza się wyłącznie koszty zakupu nowych maszyn lub urządzeń.

§ 10. 1.¹²⁾ Prezes Agencji podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję oraz co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym, najpóźniej 14 dni przed rozpoczęciem terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, informację o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy, w tym wniosków o przyznanie pomocy na realizację operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005*⁴⁾.

2. Prezes Agencji określa w informacji, o której mowa w ust. 1, dzień rozpoczęcia oraz dzień zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, przy czym termin ten nie może być dłuższy niż 28 dni.

3. Prezes Agencji może określić w informacji, o której mowa w ust. 1, że przez pierwsze 14 dni terminu, o którym mowa w ust. 2, mogą być składane wyłącznie wnioski o przyznanie pomocy na realizację operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005*⁴⁾.

§ 11. 1. W jednym roku można złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy.

2. Przepis ust. 1 dotyczy również złożenia wniosku o przyznanie pomocy przez osobę fizyczną występującą jako jedna z osób wspólnie wnioskujących.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli na podstawie uprzednio złożonego wniosku o przyznanie pomocy nie przyznano pomocy.

---

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 sierpnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 1137), które weszło w życie z dniem 4 września 2014 r.

§ 12. 1. Wniosek o przyznanie pomocy składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji. Wniosek składa się osobiście albo przez upoważnioną osobę, albo przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego.

1a. W przypadku osób wspólnie wnioskujących wniosek o przyznanie pomocy składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na położenie gospodarstw osób wspólnie wnioskujących, przy czym jeżeli gospodarstwa tych osób są położone na obszarze więcej niż jednego województwa, wniosek składa się w tym województwie, w którym jest położona największa część tych gospodarstw.

2. Wniosek o przyznanie pomocy może być złożony osobiście albo przez upoważnioną osobę za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, znajdującego się na obszarze właściwości miejscowej oddziału regionalnego właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji.

3. Wniosek o przyznanie pomocy, złożony za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, biuro powiatowe przekazuje niezwłocznie do właściwego oddziału regionalnego Agencji.

4. W przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji albo za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, z chwilą złożenia wniosku Agencja wydaje potwierdzenie jego złożenia, zawierające datę wpływu, opatrzone pieczęcią Agencji oraz podpisane przez osobę przyjmującą wniosek. W przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy za pośrednictwem biura powiatowego, za dzień złożenia wniosku uznaje się dzień złożenia wniosku w biurze powiatowym Agencji.

5. W przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy poprzez nadanie przesyłką rejestrowaną, za dzień złożenia wniosku uznaje się dzień, w którym nadano przesyłkę.

§ 13. 1. Wniosek o przyznanie pomocy zawiera w szczególności:

- 1) numer identyfikacyjny wnioskodawcy, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, o ile został nadany;
- 2) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 3) informacje o kwalifikacjach zawodowych;
- 4) charakterystykę prowadzonej działalności;
- 5) opis planowanej operacji, w tym określenie miejsca jej realizacji, celów, zakresu i kosztów;
- 6) plan finansowy operacji;
- 7) informacje dotyczące gospodarstwa;
- 8) informację o załącznikach;
- 9) oświadczenia lub zobowiązania wnioskodawcy związane z pomocą;
- 10) zestawienie rzeczowo-finansowe operacji;
- 11) kwotę pomocy, o którą ubiega się wnioskodawca;
- 12) informację, czy operacja dotyczy priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*.

1a. W przypadku wniosku o przyznanie pomocy składanego przez osoby wspólnie wnioskujące informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1–4, 7, 9 i 11, podaje się dla każdej z tych osób, przy czym kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 11, podaje się z uwzględnieniem zakresu prac wykonywanych przez każdą z tych osób z użyciem maszyn lub urządzeń planowanych do zakupu.

2. Do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się:

- 1) plan rozwoju gospodarstwa sporządzony na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję;
- 2) formularz dotyczący ustalenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o którym mowa w § 2 ust. 1e;
- 3) kopię dokumentu albo kopie dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji zawodowych, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 albo § 3 pkt 3;
- 4) oświadczenie wnioskodawcy potwierdzające, że w ramach studiów zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmowały treści związane z rolnictwem w wymiarze łącznym co najmniej 120 godzin, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję – w przypadku wnioskodawców, którzy ukończyli studia na kierunku

- innym niż wymieniony w ust. 1 pkt 1–6 załącznika do rozporządzenia i w ramach których zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmowały treści związane z rolnictwem w wymiarze łącznym co najmniej 120 godzin;
- 5) kopię umowy, o której mowa w § 2a pkt 3 – w przypadku osób wspólnie wnioskujących;
  - 6) pełnomocnictwo, jeżeli wnioskodawca działa przez pełnomocnika;
  - 7) plan rozmieszczenia na terenie gospodarstwa budynków, budowli i plantacji wieloletnich oraz rzuty budynków służących do produkcji rolnej wraz z rozplanowaniem wewnętrznym – w przypadku operacji niedotyczącej wyłącznie zakupu maszyn lub urządzeń, które będą wykorzystywane wyłącznie poza budynkami i budowlami;
  - 8) plan sprzedaży lub kopię umowy przedwstępnej sprzedaży całej produkcji wytworzonej w gospodarstwie w związku z realizacją operacji – w przypadku gdy w związku z realizacją operacji wzrośnie produkcja;
  - 9) kopię dokumentu tożsamości – w przypadku gdy wnioskodawcą jest osoba fizyczna albo wspólnik spółki cywilnej będący osobą fizyczną;
  - 10) oświadczenie wnioskodawcy potwierdzające, że prowadzi jedno z przedsiębiorstw określonych w *art. 55 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 1974/2006²⁾*, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję – w przypadku operacji dotyczącej zakupu maszyn lub urządzeń używanych;
  - 11) kopię umowy spółki cywilnej – w przypadku gdy operacja będzie realizowana w ramach wykonywania działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej;
  - 12) kopię uchwały wspólników spółki cywilnej upoważniającej wspólnika tej spółki do złożenia wniosku w imieniu wspólników – w przypadku gdy operacja będzie realizowana w ramach wykonywania działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej i wspólnik składa wniosek w imieniu wspólników;
  - 13) kosztorys inwestorski – w przypadku gdy operacja obejmuje inwestycję polegającą na budowie, przebudowie lub remoncie połączonym z modernizacją;
  - 14) kopie co najmniej 2 zapytań dotyczących nabycia nowej rzeczy lub usług skierowanych do różnych dostawców lub wykonawców (zapytań ofertowych) oraz kopie 2 ofert stanowiących odpowiedź na te zapytania wraz z uzasadnieniem wyboru oferty – w przypadku każdego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, którego koszt przekracza 10 tys. zł netto, dotyczącego inwestycji innej niż określona w pkt 13;
  - 15) opis zadań wymienionych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, sporządzony na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję – w przypadku operacji, w ramach której będzie realizowane co najmniej jedno zadanie niewymagające załączenia do wniosku kosztorysu, o którym mowa w pkt 13, albo zapytań i ofert, o których mowa w pkt 14;
  - 16) kopię promesy umowy leasingu dotyczącej planowanego zakupu rzeczy wraz z harmonogramem spłat rat leasingowych z wyszczególnieniem części kapitałowej i części odsetkowej – w przypadku gdy operacja obejmuje inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu;
  - 17) kopię dokumentu albo kopie dokumentów potwierdzających posiadanie samoistne lub zależne gospodarstwa, w którym będzie realizowana operacja, przy czym w przypadku posiadania samoistnego nieruchomości, dla której księga wieczysta jest prowadzona w systemie informatycznym, o którym mowa w art. 25¹⁾ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2013 r. poz. 707, z późn. zm.¹³⁾), jest wystarczające podanie numeru księgi wieczystej;
  - 18) oświadczenie właściciela albo współwłaściciela gospodarstwa albo jego części o wyrażeniu zgody na realizację operacji, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję – w przypadku gdy operacja będzie realizowana w gospodarstwie niestanowiącym własności wnioskodawcy albo stanowiącym współwłasność wnioskodawcy i nie dotyczy wyłącznie nabycia rzeczy ruchomych, które nie wymagają instalacji;
  - 19) oświadczenie współposiadacza gospodarstwa o wyrażeniu zgody na ubieganie się o przyznanie pomocy przez wnioskodawcę, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję – w przypadku gdy operacja będzie realizowana w gospodarstwie stanowiącym przedmiot współposiadania;
  - 20) oświadczenie współposiadacza działki ewidencyjnej wchodzącej w skład gospodarstwa o wyrażeniu zgody na ubieganie się o przyznanie pomocy przez wnioskodawcę, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję – w przypadku gdy operacja będzie realizowana w gospodarstwie, w skład którego wchodzi działka ewidencyjna będąca przedmiotem współposiadania;

¹³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 830, 941 i 1289 oraz z 2015 r. poz. 218, 978 i 1433.

- 21) kopie ostatecznych pozwoleń, zezwoleń lub innych decyzji, których uzyskanie jest wymagane przez odrębne przepisy do realizacji inwestycji objętych operacją, a także kopie innych dokumentów potwierdzających spełnienie określonych w odrębnych przepisach warunków realizacji inwestycji objętych operacją – w przypadku gdy w ramach operacji będą realizowane tego typu inwestycje;
- 22) informację o stanie przestrzegania wymagań ochrony środowiska wydaną przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska oraz kopię pozwolenia zintegrowanego, jeżeli jego posiadanie jest wymagane na podstawie przepisów o ochronie środowiska – w przypadku gdy operacja dotyczy prowadzonego w gospodarstwie chowu lub hodowli drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chowu lub hodowli świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze powyżej 30 kg lub 750 stanowisk dla macior;
- 23) zaświadczenie wystawione przez powiatowego lekarza weterynarii potwierdzające spełnianie wymagań w zakresie higieny i warunków utrzymania zwierząt – w przypadku gdy operacja jest związana z produkcją zwierzęcą;
- 24) dokumenty potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w § 5a ust. 1 pkt 2 i 3 – w przypadku operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005¹⁴⁾*;
- 25) kopię dokumentacji dotyczącej ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych – w przypadku wnioskodawców zobowiązanych do prowadzenia ewidencji zgodnie z przepisami o podatku dochodowym od osób fizycznych, przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych lub przepisami o rachunkowości;
- 26) kopię dokumentacji dotyczącej wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych – w przypadku wnioskodawców zobowiązanych do prowadzenia wykazu zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne;
- 27) kopię wniosku o wpis do ewidencji producentów, jeżeli wnioskodawcy nie został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, a w przypadku składania wniosku o wpis wnioskodawcy do ewidencji producentów łącznie z wnioskiem o przyznanie pomocy – oryginał wniosku;
- 28) kopię umowy spółki lub statutu spółki – w przypadku wnioskodawcy będącego osobą prawną lub spółką osobową w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych;
- 29) informację o numerze rachunku bankowego wnioskodawcy – w przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o zaliczkę;
- 30) inne dokumenty potwierdzające spełnienie warunków do przyznania pomocy.

3. Kopie dokumentów załącza się w formie kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji lub podmiot, który wydał dokument, lub notariusza, z tym że kopie, o których mowa w ust. 2 pkt 5, 25 i 26, mogą być potwierdzone przez wnioskodawcę.

4. Agencja udostępnia formularz wniosku o przyznanie pomocy oraz formularze załączników nie później niż w dniu podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 10 ust. 1.

5. Wnioskodawca informuje Agencję o wszelkich zmianach w zakresie danych objętych wnioskiem niezwłocznie po ich zaistnieniu.

§ 14. 1. Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy nie zawiera numeru identyfikacyjnego wnioskodawcy, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, albo nie dołączono do niego wniosku o wpis do tej ewidencji albo jego kopii, lub wniosek o przyznanie pomocy nie został złożony w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 2, lub w danym okresie składania wniosków jeden wnioskodawca złożył więcej niż jeden wniosek, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwanej dalej „ustawą”, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

1a. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w odniesieniu do numeru identyfikacyjnego wnioskodawcy, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, jeżeli numer ten można ustalić w tej ewidencji.

2. Jeżeli we wniosku o przyznanie pomocy nie wskazano adresu wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

3.¹⁴⁾ Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy nie spełnia innych niż określone w ust. 1 i 2 wymagań, Agencja wzywa wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

---

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

4. Jeżeli wnioskodawca, pomimo wezwania do usunięcia braków, nie usunął w terminie:

- 1) żadnego z braków, Agencja nie przyznaje pomocy; przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio;
- 2)¹⁵⁾ wszystkich braków, Agencja wzywa ponownie wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

5. Jeżeli wnioskodawca, pomimo ponownego wezwania do usunięcia braków, nie usunął wszystkich braków w terminie, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

6. Złożony wniosek o przyznanie pomocy nie może być zmieniany przez wnioskodawcę w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, z wyłączeniem:

- 1) zmian wynikających z wezwań Agencji;
- 2) jednej zmiany w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, jeżeli zmiana ta nie spowoduje zmiany celów operacji wskazanych we wniosku o przyznanie pomocy oraz zwiększenia kwoty pomocy.

§ 15. 1.¹⁶⁾ Pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję dla całego kraju, przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji.

2. Agencja, ustalając kolejność przysługiwania pomocy, uwzględnia wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji albo za pośrednictwem biura powiatowego Agencji w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 2, oraz wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 2, które wpłynęły do oddziału regionalnego Agencji w terminie do 30 dnia od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

3. O kolejności przysługiwania pomocy decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów, z zastrzeżeniem § 15a:

- 1) w przypadku operacji, której realizacja przyczyni się do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA) określonego w § 7 ust. 1 pkt 3 lit. a, punkty przyznaje się w zależności od wielkości ekonomicznej gospodarstwa w następujący sposób:
  - a) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi od 4 do 16 ESU, przyznaje się od 5 do 9 punktów, przy czym 9 punktów przyznaje się dla wartości ESU równej 16, a dla pozostałych wartości ESU proporcjonalnie mniej, do 5 punktów dla wartości ESU równej 4,
  - b) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi od 16 do 40 ESU, przyznaje się od 9 do 10 punktów, przy czym 10 punktów przyznaje się dla wartości ESU równej 28, a dla pozostałych wartości ESU proporcjonalnie mniej, do 9 punktów dla wartości z krańców tego przedziału,
  - c) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi od 40 do 70 ESU, przyznaje się od 5 do 9 punktów, przy czym 9 punktów przyznaje się dla wartości ESU równej 40, a dla pozostałych wartości ESU proporcjonalnie mniej, do 5 punktów dla wartości ESU równej 70,
  - d) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi więcej niż 70 ESU, przyznaje się 5 punktów;
- 2) w przypadku operacji, której realizacja nie przyczyni się do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA) określonego w § 7 ust. 1 pkt 3 lit. a, punkty przyznaje się w zależności od wielkości ekonomicznej gospodarstwa w następujący sposób:
  - a) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi od 4 do 16 ESU, przyznaje się od 0 do 4 punktów, przy czym 4 punkty przyznaje się dla wartości ESU równej 16, a dla pozostałych wartości ESU proporcjonalnie mniej, do 0 punktów dla wartości ESU równej 4,
  - b) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi od 16 do 40 ESU, przyznaje się od 4 do 5 punktów, przy czym 5 punktów przyznaje się dla wartości ESU równej 28, a dla pozostałych wartości ESU proporcjonalnie mniej, do 4 punktów dla wartości z krańców tego przedziału,

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

- c) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi od 40 do 70 ESU, przyznaje się od 0 do 4 punktów, przy czym 4 punkty przyznaje się dla wartości ESU równej 40, a dla pozostałych wartości ESU proporcjonalnie mniej, do 0 punktów dla wartości ESU równej 70,
- d) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi więcej niż 70 ESU, przyznaje się 0 punktów;
- 3) w przypadku operacji, która jest realizowana przez osoby wspólnie wnioskujące, przyznaje się dodatkowe punkty w zależności od wielkości ekonomicznej gospodarstwa, w następujący sposób:
- a) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi co najmniej 4 i mniej niż 16 ESU, przyznaje się 5 punktów,
- b) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi co najmniej 16 i mniej niż 40 ESU, przyznaje się 3 punkty,
- c) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi co najmniej 40 i mniej niż 70 ESU, przyznaje się 1 punkt,
- d) jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi co najmniej 70 ESU, przyznaje się 0 punktów;
- 4)¹⁷⁾ w przypadku operacji, której realizacja ma na celu poprawę warunków ochrony środowiska naturalnego, punkty przyznaje się, w zależności od udziału wnioskowanej kwoty pomocy na poprawę ochrony środowiska naturalnego w całości wnioskowanej kwoty pomocy, w następujący sposób:
- a) jeżeli udział wnioskowanej kwoty pomocy na poprawę ochrony środowiska naturalnego w całości wnioskowanej kwoty pomocy wynosi od 30% do 50%, przyznaje się 1 punkt,
- b) jeżeli udział wnioskowanej kwoty pomocy na poprawę ochrony środowiska naturalnego w całości wnioskowanej kwoty pomocy wynosi więcej niż 50% i nie więcej niż 70%, przyznaje się 3 punkty,
- c) jeżeli udział wnioskowanej kwoty pomocy na poprawę ochrony środowiska naturalnego w całości wnioskowanej kwoty pomocy wynosi więcej niż 70%, przyznaje się 5 punktów;
- 5)¹⁷⁾ w przypadku gdy w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji są zawarte koszty kwalifikowalne związane z ogółem zabiegów stosowanych w gospodarstwie na trwałych użytkach zielonych w rozumieniu *art. 2 lit. c rozporządzenia Komisji (WE) nr 1120/2009 z dnia 29 października 2009 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania systemu płatności jednolitej przewidzianego w tytule III rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników (Dz. Urz. UE L 316 z 02.12.2009, str. 1)*¹⁸⁾ i operacja jest realizowana w gospodarstwie, w którym trwale użytki zielone stanowią co najmniej 30% użytków rolnych i nie mniej niż 5 ha, punkty przyznaje się w następujący sposób:
- a) jeżeli realizacja operacji przyczyni się do utrzymania powierzchni trwałych użytków zielonych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
- b) jeżeli realizacja operacji przyczyni się do zwiększenia powierzchni trwałych użytków zielonych w gospodarstwie co najmniej o 10% i nie mniej niż o 1 ha, przyznaje się 2 punkty;
- 6)¹⁷⁾ w przypadku operacji, która jest realizowana w gospodarstwie, w którym głównym kierunkiem produkcji jest trzoda chlewna, punkty przyznaje się w następujący sposób:
- a) jeżeli średnia roczna liczba świń w stadzie wynosi od 10 sztuk do 200 sztuk, przyznaje się 1 punkt,
- b) jeżeli średnia roczna liczba świń w stadzie wynosi więcej niż 200 sztuk i nie więcej niż 1000 sztuk, przyznaje się 3 punkty,
- c) jeżeli średnia roczna liczba świń w stadzie wynosi więcej niż 1000 sztuk i nie więcej niż 2000 sztuk, przyznaje się 2 punkty.
- 3a.¹⁹⁾ Do wnioskowanej kwoty pomocy na poprawę ochrony środowiska naturalnego nie wlicza się wnioskowanej kwoty pomocy na zakup ciągnika rolniczego.
- 3b.¹⁹⁾ W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 5, uwzględnia się powierzchnię trwałych użytków zielonych zadeklarowaną we wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej, ostatnio złożonym.

¹⁷⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

¹⁸⁾ Utraciło moc z dniem 27 czerwca 2014 r. na podstawie art. 78 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 639/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie uzupełnienia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz zmiany załącznika X do tego rozporządzenia (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 1, z późn. zm.); rozporządzenie obowiązuje jednak nadal w stosunku do wniosków o przyznanie pomocy odnoszących się do lat kalendarzowych przed rokiem kalendarzowym 2015.

¹⁹⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 lit. c rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

3c.¹⁹⁾ Za główny kierunek produkcji, o którym mowa w ust. 3 pkt 6, uznaje się kierunek produkcji w gospodarstwie, którego prowadzenie pozwala osiągać wielkość ekonomiczną przekraczającą 1/3 wielkości ekonomicznej gospodarstwa.

3d.¹⁹⁾ Średnia roczna liczba świń, o której mowa w ust. 3 pkt 6, stanowi sumę stanu stada na dzień 1 stycznia i stanów stada na ostatni dzień każdego miesiąca roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy, podzieloną przez 13, określoną na podstawie zdarzeń zgłoszonych do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych, o którym mowa w ustawie z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2015 r. poz. 1172 i 1893), do dnia 31 stycznia roku złożenia wniosku.

4. Kolejność, o której mowa w ust. 1, jest ustalana na podstawie danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy na dzień złożenia wniosku. Jeżeli wniosek nie zawiera danych niezbędnych do ustalenia kolejności, nie przyznaje się punktów.

5. W przypadku osób wspólnie wnioskujących wielkość ekonomiczną gospodarstwa stanowi średnia arytmetyczna z wielkości ekonomicznej gospodarstw będących w posiadaniu tych osób.

5a.²⁰⁾ W przypadku operacji, która jest realizowana przez osoby wspólnie wnioskujące, punkty za spełnienie kryterium określonego w ust. 3 pkt 5 przyznaje się, jeżeli warunki odnoszące się do procentowego udziału trwałych użytków zielonych w użytkach rolnych oraz powierzchni trwałych użytków zielonych są spełnione w gospodarstwie każdej z tych osób oraz jeżeli realizacja operacji przyczyni się do utrzymania lub zwiększenia powierzchni trwałych użytków zielonych co najmniej o 10% i nie mniej niż o 1 ha w gospodarstwie każdej z osób wspólnie wnioskujących, w wysokości:

- 1) 1 punkt – w przypadku gdy realizacja operacji przyczyni się do utrzymania powierzchni trwałych użytków zielonych w gospodarstwie co najmniej jednej z tych osób;
- 2) 2 punkty – w przypadku gdy realizacja operacji przyczyni się do zwiększenia powierzchni trwałych użytków zielonych co najmniej o 10% i nie mniej niż o 1 ha w gospodarstwie każdej z tych osób.

5b.²⁰⁾ W przypadku operacji, która jest realizowana przez osoby wspólnie wnioskujące, punkty za spełnienie kryterium określonego w ust. 3 pkt 6 przyznaje się, jeżeli warunki odnoszące się do głównego kierunku produkcji oraz średniej rocznej liczby świń w stadzie wynoszącej od 10 sztuk i nie więcej niż 2000 sztuk są spełnione w gospodarstwie każdej z tych osób, w wysokości:

- 1) 3 punkty – w przypadku gdy średnia roczna liczba świń w stadzie wynosi więcej niż 200 sztuk i nie więcej niż 1000 sztuk w gospodarstwie każdej z tych osób;
- 2) 2 punkty – w przypadku gdy średnia roczna liczba świń w stadzie wynosi więcej niż 1000 sztuk i nie więcej niż 2000 sztuk w gospodarstwie każdej z tych osób lub więcej niż 200 sztuk i nie więcej niż 1000 sztuk w gospodarstwie co najmniej jednej z tych osób;
- 3) 1 punkt – w przypadku gdy średnia roczna liczba świń w stadzie wynosi od 10 sztuk do 200 sztuk w gospodarstwie co najmniej jednej z tych osób.

6. Kolejność, o której mowa w ust. 1, jest ustalana od operacji, która uzyskała największą liczbę punktów, do operacji, która uzyskała najmniejszą liczbę punktów.

7. Operację, o której wsparcie ubiegają się osoby wspólnie wnioskujące, uznaje się za operację, której realizacja przyczyni się do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), jeżeli przyczyni się ona do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie każdej z tych osób.

8. W przypadku operacji o takiej samej liczbie punktów w pierwszej kolejności pomoc przysługuje wnioskodawcy, który do dnia złożenia danego wniosku o przyznanie pomocy nie zawarł żadnej umowy, na podstawie której została przyznana pomoc w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem.

9. W przypadku gdy po ustaleniu kolejności zgodnie z ust. 8 konieczne jest ustalenie kolejności w ramach operacji z taką samą liczbą punktów, o kolejności tej decyduje wartość wielkości ekonomicznej gospodarstwa, przy czym kolejność ta jest ustalana od najmniejszej do największej wartości.

10.²¹⁾ Prezes Agencji, nie później niż w terminie 40 dni od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, informację o kolejności przysługiwania pomocy. Informacja ta jest aktualizowana w przypadkach, o których mowa w ust. 11 i 13 oraz § 15c ust. 2, nie rzadziej niż co 10 dni.

²⁰⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 lit. d rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. e rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

11.²¹⁾ W przypadku wniosków o przyznanie pomocy, które zostały złożone w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 2, ale wpłynęły do Agencji po upływie 30 dni od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, pomoc przysługuje w kolejności ustalonej przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji, po wnioskach o przyznanie pomocy, których kolejność ustalono zgodnie z ust. 1–9.

12. (uchylony).²²⁾

13.²³⁾ Jeżeli dane zawarte we wniosku o przyznanie pomocy mające wpływ na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy ulegną zmianie, dokonuje się aktualizacji informacji o kolejności przysługiwania pomocy wyłącznie w przypadku, gdy z nowych danych wynika, że pomoc przysługuje w dalszej kolejności niż pierwotnie ustalona.

14. Wniosek o przyznanie pomocy rozpatruje się w terminie 4 miesięcy od dnia podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w ust. 10.

15. Dokonanie przez wnioskodawcę zmiany we wniosku o przyznanie pomocy, o której mowa w § 14 ust. 6 pkt 2, może wydłużyć termin rozpatrzenia wniosku określony w ust. 14, nie więcej jednak niż o miesiąc.

16. Przepis ust. 15 stosuje się odpowiednio w przypadkach, o których mowa w § 20a ust. 1 i 2.

17. W przypadku nierozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy w terminie, o którym mowa w ust. 14, Agencja za-wiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, podając nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 15a. 1. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy na realizację operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, złożonych w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 3, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje suma uzyskanych punktów, przyznanych na podstawie następujących kryteriów:

- 1) w przypadku operacji związanych z rozwijaniem produkcji mleka:
  - a) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi od 20 000 do 99 999 kg, przyznaje się od 0 do 4 punktów, przy czym 4 punkty przyznaje się dla kwoty indywidualnej w wysokości 99 999 kg, a dla pozostałych wysokości kwoty indywidualnej proporcjonalnie mniej, do 0 punktów dla wysokości kwoty indywidualnej równej 20 000 kg,
  - b) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi od 100 000 do 200 000 kg, przyznaje się od 9 do 10 punktów, przy czym 10 punktów przyznaje się dla kwoty indywidualnej w wysokości 150 000 kg, a dla pozostałych wysokości kwoty indywidualnej proporcjonalnie mniej, do 9 punktów dla wartości z krańców tego przedziału,
  - c) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi od 200 000 do 400 000 kg, przyznaje się od 5 do 9 punktów, przy czym 9 punktów przyznaje się dla kwoty indywidualnej w wysokości 200 000 kg, a dla pozostałych wysokości kwoty indywidualnej proporcjonalnie mniej, do 5 punktów dla wysokości kwoty indywidualnej równej 400 000 kg,
  - d) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi więcej niż 400 000 kg, przyznaje się 5 punktów;
- 2) w przypadku operacji związanych z całkowitą rezygnacją z produkcji mleka:
  - a) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi od 20 000 do 99 999 kg, przyznaje się od 5 do 9 punktów, przy czym 9 punktów przyznaje się dla kwoty indywidualnej w wysokości 99 999 kg, a dla pozostałych wysokości kwoty indywidualnej proporcjonalnie mniej, do 5 punktów dla wysokości kwoty indywidualnej równej 20 000 kg,
  - b) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi od 100 000 do 200 000 kg, przyznaje się od 4 do 5 punktów, przy czym 5 punktów przyznaje się dla kwoty indywidualnej w wysokości 100 000 kg, a dla pozostałych wysokości kwoty indywidualnej proporcjonalnie mniej, do 4 punktów dla wysokości kwoty indywidualnej równej 200 000 kg,
  - c) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi od 200 000 do 400 000 kg, przyznaje się od 0 do 4 punktów, przy czym 4 punkty przyznaje się dla kwoty indywidualnej w wysokości 200 000 kg, a dla pozostałych wysokości kwoty indywidualnej proporcjonalnie mniej, do 0 punktów dla wysokości kwoty indywidualnej równej 400 000 kg,
  - d) jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi więcej niż 400 000 kg, przyznaje się 0 punktów;

²²⁾ Przez § 1 pkt 3 lit. f rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. g rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

- 3) w przypadku operacji, która jest realizowana przez osoby wspólnie wnioskujące, przyznaje się dodatkowe punkty w zależności od wysokości kwoty indywidualnej, w następujący sposób:
- jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi co najmniej 20 000 i mniej niż 100 000 kg, przyznaje się 5 punktów,
  - jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi co najmniej 100 000 i mniej niż 200 000 kg, przyznaje się 3 punkty,
  - jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi co najmniej 200 000 i mniej niż 400 000 kg, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli wysokość kwoty indywidualnej wynosi co najmniej 400 000 kg, przyznaje się 0 punktów.

2. Kolejność, o której mowa w ust. 1, jest ustalana na podstawie danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy na dzień złożenia wniosku. Jeżeli wniosek nie zawiera danych niezbędnych do ustalenia kolejności, nie przyznaje się punktów.

3. W przypadku osób wspólnie wnioskujących wysokość kwoty indywidualnej stanowi średnia arytmetyczna z wysokości kwot indywidualnych będących w posiadaniu tych osób.

4. Kolejność, o której mowa w ust. 1, jest ustalana od operacji, która uzyskała największą liczbę punktów, do operacji, która uzyskała najmniejszą liczbę punktów.

5. W przypadku gdy po ustaleniu kolejności zgodnie z ust. 1–4 konieczne jest ustalenie kolejności w ramach operacji z taką samą liczbą punktów, o kolejności tej decyduje powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa, przy czym kolejność ta jest ustalana od największej do najmniejszej powierzchni.

6. W przypadku operacji, która jest realizowana przez osoby wspólnie wnioskujące, kolejność, o której mowa w ust. 5, ustala się na podstawie średniej arytmetycznej z wielkości powierzchni użytków rolnych gospodarstw będących w posiadaniu tych osób.

7. W przypadku gdy po ustaleniu kolejności zgodnie z ust. 5 konieczne jest ustalenie kolejności w ramach operacji z taką samą liczbą punktów, o kolejności tej decyduje wysokość kwoty indywidualnej, przy czym kolejność ta jest ustalana od najmniejszej do największej wysokości.

§ 15b. Jeżeli Prezes Agencji określi w informacji, o której mowa w § 10 ust. 1, termin składania wniosków o przyznanie pomocy na realizację operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, pomoc przysługuje w pierwszej kolejności wnioskodawcom ubiegającym się o przyznanie pomocy w ramach tego priorytetu.

§ 15c. 1. Jeżeli operacja dotycząca priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, nie spełnia warunków, o których mowa w § 7 ust. 1a–1c, albo wniosek o przyznanie pomocy na realizację operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, został złożony po terminie składania tych wniosków określonym zgodnie z § 10 ust. 3, ale w terminie składania wniosków o przyznanie pomocy, o którym mowa w § 10 ust. 2, pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji, o których mowa w § 15 ust. 1–9, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, pomoc przysługuje po wnioskach o przyznanie pomocy, których kolejność ustalono zgodnie z § 15 ust. 1–9.

3. Jeżeli Prezes Agencji nie określi w informacji, o której mowa w § 10 ust. 1, że przez pierwsze 14 dni terminu, o którym mowa w § 10 ust. 2, mogą być składane wyłącznie wnioski o przyznanie pomocy na realizację operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, wnioski o przyznanie pomocy na realizację operacji dotyczącej priorytetu, o którym mowa w *art. 16a ust. 1 lit. e rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁴⁾*, mogą być składane w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 2.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji, o których mowa w § 15 ust. 1–9, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

§ 15d.²⁴⁾ Agencja nie przyznaje pomocy, jeżeli przyznano mniej niż 3,5 punktu. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

²⁴⁾ Dodany przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

§ 15e.²⁴⁾ 1. W przypadku gdy wnioski o przyznanie pomocy złożone w ramach działania, o którym mowa w § 1, zawierają zapotrzebowanie na środki przekraczające wysokość limitu stanowiącego równowartość w złotych kwoty w euro określonej w Programie na to działanie, wnioskodawców informuje się niezwłocznie, w formie pisemnej, o tym fakcie, pouczając o sposobie postępowania z takimi wnioskami.

2. Wnioski, o których mowa w ust. 1, rozpatruje się zgodnie z trybem określonym w rozporządzeniu, w terminie do dnia 30 czerwca 2015 r.

3. Jeżeli przyznanie pomocy finansowej wnioskodawcy, o którym mowa w ust. 1, w ramach limitu stanowiącego równowartość w złotych kwoty w euro określonej w Programie na to działanie nie jest możliwe do dnia 30 czerwca 2015 r., Agencja odmawia przyznania pomocy i informuje tego wnioskodawcę, w formie pisemnej, o odmowie przyznania pomocy finansowej, podając przyczyny tej odmowy.

§ 16. 1. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy, Agencja wyznacza niezwłocznie wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

2. W przypadku gdy wnioskodawca nie stawił się w wyznaczonym przez Agencję terminie w celu zawarcia umowy albo odmówił jej podpisania, Agencja nie przyznaje pomocy, chyba że wnioskodawca stawił się w celu podpisania umowy i ją podpisał w innym terminie:

- 1) uzgodnionym z Agencją przed upływem wyznaczonego w wezwaniu terminu, nie dłuższym niż miesiąc, albo
- 2) wyznaczonym przez Agencję, nie dłuższym niż 21 dni od dnia, na który został wyznaczony poprzedni termin zawarcia umowy.

3. W przypadku nieprzyznania pomocy na podstawie ust. 2, przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

§ 17. (uchylony).²⁵⁾

§ 18. 1. W razie uchybienia terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy Agencja, na prośbę wnioskodawcy, przywraca termin wykonania tych czynności, jeżeli wnioskodawca:

- 1)²⁶⁾ wniósł prośbę w terminie 14 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia;
- 2) jednocześnie z wniesieniem prośby dopełnił czynności, dla której określony był termin;
- 3) uprawdopodobnił, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

2. Przywrócenie terminu do złożenia prośby, o której mowa w ust. 1, jest niedopuszczalne.

3. (uchylony).

§ 19. 1. Wezwanie przez Agencję wnioskodawcy do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy do czasu wykonania przez wnioskodawcę tych czynności.

2. Jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości co do możliwości przyznania pomocy, termin rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie wnioskodawcę.

§ 20. 1. W razie śmierci wnioskodawcy, rozwiązania osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, przekształcenia wnioskodawcy lub innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości lub części gospodarstwa wnioskodawcy w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, następcą prawnym wnioskodawcy albo nabywcą gospodarstwa lub jego części nie może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy.

2. Wniosek złożony przez wnioskodawcę, o którym mowa w ust. 1, Agencja pozostawia bez rozpatrzenia z chwilą uprawdopodobnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

§ 20a. 1. W przypadku ubiegania się o pomoc przez osoby wspólnie wnioskujące, w razie śmierci lub rezygnacji jednej z tych osób z ubiegania się o przyznanie pomocy, pozostałe osoby wspólnie wnioskujące mogą, w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, zawrzeć nową umowę, o której mowa w § 2a pkt 3, oraz zmienić złożony wniosek

²⁵⁾ Przez § 1 pkt 5 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

²⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 6 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 12.

o przyznanie pomocy. Agencja w terminie 21 dni od dnia otrzymania informacji o śmierci lub rezygnacji jednej z tych osób informuje na piśmie pozostałe osoby wspólnie wnioskujące o takiej możliwości. Nową umowę i zmieniony wniosek składa się w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji od Agencji przez ostatnią z osób wspólnie wnioskujących.

2. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 1, tylko jednej z osób wspólnie wnioskujących może być przyznana pomoc, wniosek o przyznanie pomocy złożony przez osoby wspólnie wnioskujące, na pisemną prośbę osoby, której może być przyznana pomoc, może zostać uznany za wniosek o przyznanie pomocy złożony przez osobę fizyczną, jeżeli prośba ta zostanie złożona w terminie 21 dni od dnia otrzymania przez tę osobę pisemnej informacji od Agencji o takiej możliwości.

3. Jeżeli Agencja nie przyzna pomocy co najmniej jednej z osób wspólnie wnioskujących, pomocy nie przyznaje się pozostałym osobom wspólnie wnioskującym.

§ 21. 1. Umowę zawiera się na formularzu opracowanym przez Agencję i udostępnionym na stronie internetowej administrowanej przez Agencję.

2. Poza postanowieniami określonymi w art. 23 ustawy, umowa może zawierać inne postanowienia dotyczące realizacji operacji, w szczególności zobowiązania beneficjenta dotyczące:

- 1) osiągnięcia celu operacji i zachowania tego celu przez 5 lat;
- 2) niefinansowania realizacji operacji z udziałem innych środków publicznych;
- 3) ograniczeń lub warunków w zakresie:
  - a) przenoszenia własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji lub sposobu ich wykorzystywania,
  - b) sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą
– przez 5 lat;
- 4) umożliwienia przeprowadzania kontroli związanych z przyznaną pomocą przez 5 lat;
- 5) przechowywania dokumentów związanych z przyznaną pomocą przez 5 lat;
- 6) informowania Agencji o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy przez 5 lat;
- 7) zaprzestania produkcji mleka oraz zbycia posiadanej kwoty indywidualnej do dnia złożenia wniosku o płatność albo pierwszego wniosku o płatność, jeżeli beneficjent będzie składał więcej niż jeden wniosek o płatność, oraz niepodejmowania produkcji mleka przez 5 lat – w przypadku operacji, o której mowa w § 7 ust. 1a pkt 3 lit. b.

2a. W przypadku osób wspólnie wnioskujących zawiera się jedną umowę, która poza postanowieniami i zobowiązaniami, o których mowa w ust. 2, zawiera również:

- 1) informację o kwocie pomocy przyznanej poszczególnym osobom;
- 2) zobowiązanie do przedłużenia czasu trwania umowy, o której mowa w § 2a pkt 3, do dnia, w którym upływa pięcioletni okres, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 – w przypadku gdy termin obowiązywania tej umowy upływa przed dniem, w którym upływa pięcioletni okres, o którym mowa w ust. 3 pkt 1;
- 3) postanowienia dotyczące zasad i zakresu ponoszenia odpowiedzialności w przypadku niewywiązania się co najmniej jednej z osób z postanowień umowy.

3. Pięcioletni okres, którego dotyczą zobowiązania, o których mowa w ust. 2:

- 1) pkt 1, 3, 4, 6 i 7, liczy się od dnia przyznania pomocy;
- 2) pkt 5, liczy się od dnia dokonania przez Agencję płatności:
  - a) ostatecznej – w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu,
  - b) w wyniku której po raz pierwszy w ramach operacji zostały zrefundowane koszty kwalifikowalne, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 9 – w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu,
  - c) w wyniku której w ramach operacji zostały zrefundowane wszystkie koszty kwalifikowalne, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 1–8 i ust. 2 – w przypadku operacji obejmujących inwestycje zarówno polegające, jak i niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu.

4. Umowa zawiera również:

- 1) postanowienia dotyczące warunków i sposobu pozyskiwania przez Agencję od beneficjenta danych, o których mowa w art. 7 ust. 4 pkt 1 ustawy;
- 2) wykaz dokumentów, które należy dołączyć do wniosku o płatność.

5. Zmiana umowy w zakresie zobowiązań beneficjenta określonych w ust. 2:

- 1) pkt 1 i 2 jest nieważna;
- 2) pkt 3 może być dokonana w wyjątkowych okolicznościach.

§ 22. 1. Zabezpieczeniem należytego wykonania przez beneficjenta zobowiązań określonych w umowie jest weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu udostępnionym przez Agencję.

2. Weksel wraz z deklaracją wekslową, o których mowa w ust. 1, beneficjent podpisuje w obecności upoważnionego pracownika Agencji. Weksel wraz z deklaracją wekslową składa się w oddziale regionalnym Agencji w dniu zawarcia umowy.

2a. W przypadku beneficjentów, którymi są osoby wspólnie wnioskujące, każdy z beneficjentów podpisuje oddzielny weksel wraz z deklaracją wekslową, o których mowa w ust. 1.

3. Beneficjent będący osobą fizyczną dołącza do umowy oświadczenie:

- 1) małżonka o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej małżeńskiej rozdzielności majątkowej;
- 2) współwłaściciela albo współwłaścicieli gospodarstwa, a w przypadku gdy współwłaścicielem albo współwłaścicielami są osoby fizyczne – również ich małżonków, o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy, albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej rozdzielności majątkowej.

§ 23. 1. Warunki wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa umowa, z tym że środki te mogą być wypłacone, jeżeli beneficjent:

- 1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją;
- 2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;
- 3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych.

2. W przypadku gdy beneficjent nie spełnił któregokolwiek z warunków, o których mowa w ust. 1, środki finansowe z tytułu pomocy mogą być wypłacone w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami, oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

§ 23a. 1.²⁷⁾ Agencja, na uzasadnioną prośbę beneficjenta, może wyrazić zgodę na zakończenie realizacji operacji lub złożenie wniosku o płatność ostateczną po upływie terminów określonych w § 7 ust. 4 pkt 3 albo ust. 5 pkt 1 lit. d, w terminie późniejszym, nie dłuższym niż 6 miesięcy od upływu tych terminów, ale nie później niż do dnia 30 września 2015 r.

2. Zgoda, o której mowa w ust. 1, może zostać wyrażona również po upływie terminu zakończenia realizacji operacji lub złożenia wniosku o płatność ostateczną.

§ 24. W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu beneficjent składa w oddziale regionalnym Agencji, przed planowanym dniem złożenia wniosku o płatność pośrednią, w ramach którego po raz pierwszy zostaną ujęte raty zapłacone tytułem wykonania umowy leasingu:

- 1) umowę leasingu wraz z harmonogramem spłat,
- 2) (uchylony)

– w terminie określonym w umowie.

§ 25. 1. Tryb wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa umowa, z tym że są one wypłacane na wniosek o płatność.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 10.

1a. Beneficjenci, którymi są osoby wspólnie wnioskujące, składają wspólny wniosek o płatność.

2. Wniosek o płatność składa się osobiście albo przez upoważnioną osobę, bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.

3. (uchylony).

4. Do wniosku o płatność stosuje się odpowiednio przepis § 12 ust. 4.

§ 26. 1. Jeżeli wniosek o płatność nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów lub wniosek lub dokumenty nie spełniają innych wymagań, Agencja wzywa beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

2. Jeżeli beneficjent pomimo wezwania nie usunął braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa ponownie beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

3. Jeżeli beneficjent pomimo ponownego wezwania nie usunął braków, Agencja rozpatruje wniosek o płatność w zakresie, w jakim został wypełniony, oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów.

4. Agencja, w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność, może wzywać beneficjenta, w formie pisemnej, do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów, w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

§ 27. 1. Agencja rozpatruje wniosek o płatność w terminie 3 miesięcy i dokonuje wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o płatność.

1a. Agencja, na uzasadnioną prośbę beneficjenta, może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez beneficjenta określonej czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy, przy czym przedłużenie terminów wykonania przez beneficjenta określonych czynności nie może przekroczyć łącznie 6 miesięcy.

2. Do trybu rozpatrywania wniosku o płatność stosuje się przepisy § 18 i § 19.

§ 28. 1. W razie śmierci, rozwiązania, przekształcenia albo połączenia beneficjenta z innym podmiotem, następcy prawnemu beneficjenta może być przyznana pomoc na operację, którą realizował beneficjent, jeżeli:

- 1) są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy;
- 2) na następcę prawnego beneficjenta przeszły prawa beneficjenta nabyte w ramach realizacji tej operacji oraz inne jego prawa niezbędne do jej zrealizowania.

2. Wniosek następcy prawnego beneficjenta o przyznanie pomocy, zwany dalej „wnioskiem następcy”, składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, w terminie 2 miesięcy od dnia zaistnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

3. Do wniosku następcy dołącza się dokument potwierdzający fakt zaistnienia następstwa prawnego.

4. W przypadku następstwa prawnego będącego wynikiem śmierci beneficjenta, jeżeli nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, spadkobierca dołącza do wniosku następcy zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:

- 1) potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
- 2) potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji, wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego albo kopią tego potwierdzenia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, spadkobierca przekazuje Agencji prawomocne postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

6. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo z zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca, spadkobierca, który złożył wniosek następcy, dołącza do tego wniosku oświadczenia pozostałych spadkobierców, że wyrażają zgodę na przyznanie pomocy temu spadkobiercy.

7. W przypadku złożenia wniosku następcy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

8. Wniosek następcy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

9. W przypadku nierozpatrzenia wniosku następcy w terminie, o którym mowa w ust. 8, Agencja zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 2 miesiące.

10. Do wniosku następcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się przepisy § 13 ust. 1 pkt 1–3, 6 i 7, ust. 2 i 3, § 14 ust. 2–6 oraz § 16–19.

§ 29. 1. W razie nabycia gospodarstwa albo jego części, objętych realizacją inwestycji w ramach operacji, pomoc może być przyznana nabywcy po uprzednim zgłoszeniu Agencji przez beneficjenta zamiaru zbycia gospodarstwa albo jego części, jeżeli są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy.

2. Agencja, w związku ze zgłoszeniem, o którym mowa w ust. 1, ustala, czy względy ekonomiczne oraz osiągnięcie i zachowanie celów działania, o którym mowa w § 1, uzasadniają zbycie gospodarstwa albo jego części w celu kontynuacji operacji oraz informuje beneficjenta o warunkach ubiegania się o przyznanie pomocy przez nabywcę, w tym o okolicznościach faktycznych lub prawnych, wykluczających przyznanie pomocy.

3. Dokonując ustaleń, o których mowa w ust. 2, Agencja może żądać od beneficjenta przedłożenia stosownych dokumentów lub złożenia wyjaśnień.

§ 30. 1. Wniosek nabywcy o przyznanie pomocy, zwany dalej „wnioskiem nabywcy”, składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, w terminie 2 miesięcy od dnia nabycia gospodarstwa albo jego części, o których mowa w § 29 ust. 1.

2. Do wniosku nabywcy dołącza się dokument potwierdzający nabycie gospodarstwa albo jego części, o których mowa w § 29 ust. 1.

3. W przypadku złożenia wniosku nabywcy, po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

4. Wniosek nabywcy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

5. W przypadku nierozpatrzenia wniosku nabywcy w terminie, o którym mowa w ust. 4, Agencja zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 2 miesiące.

6. Do wniosku nabywcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się przepisy § 13 ust. 1 pkt 1–3, 6 i 7, ust. 2 i 3, § 14 ust. 2–6 oraz § 16–19.

§ 31. 1. Wysokość pomocy przyznanej następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy gospodarstwa albo jego części nie może przekraczać kwoty niewypłaconej części pomocy temu beneficjentowi.

2. Następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy gospodarstwa beneficjenta albo części tego gospodarstwa pomoc przyznaje się w wysokości kwoty niewypłaconej części pomocy, z uwzględnieniem § 8.

3. Umowa zawarta z następcą prawnym beneficjenta albo nabywcą gospodarstwa albo jego części określa warunki kontynuacji realizowanej operacji.

4. Do umowy, o której mowa w ust. 3, w tym do warunków kontynuacji realizowanej operacji, stosuje się przepisy § 6, § 7 oraz § 21–23.

§ 32. 1. W przypadkach określonych w § 28 i 29 pomoc przyznaje się następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy gospodarstwa albo jego części do wysokości limitu, o którym mowa w § 8 ust. 8.

2. Jeżeli suma kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę gospodarstwa beneficjenta lub części tego gospodarstwa i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji niezakończonych przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę gospodarstwa beneficjenta lub części tego gospodarstwa przekracza limit, o którym mowa w § 8 ust. 8, następcą prawnym beneficjenta i nabywcą gospodarstwa lub jego części nie zwraca pomocy wypłaconej przed zaistnieniem następstwa prawnego albo nabycia gospodarstwa beneficjenta lub części tego gospodarstwa, jeżeli ten następcą albo nabywcą realizuje zobowiązania beneficjenta.

3. W przypadku beneficjentów, którymi są osoby wspólnie wnioskujące, pomoc może być przyznana następcy prawnemu jednego z takich beneficjentów albo nabywcy gospodarstwa albo jego części, jeżeli zgodę na to wyrażą na piśmie pozostałe osoby wspólnie wnioskujące.

§ 33. 1. Obliczania i oznaczania terminów związanych z wykonywaniem czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy i wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy dokonuje się zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi terminów.

2. Termin wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy i wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego albo złożono w polskim urzędzie konsularnym.

§ 34. 1. Innymi, niż wymienione w przepisach *rozporządzenia nr 1974/2006*²⁾ kategoriami siły wyższej lub wyjątkowymi okolicznościami, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości albo części pomocy, są:

- 1) wywłaszczenie części nieruchomości związanej z operacją, jeżeli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu zawarcia umowy;
- 2) katastrofa naturalna powodująca trwałe uszkodzenie nieruchomości lub obiektów będących przedmiotem operacji;
- 3) wypadek lub awaria skutkujące zniszczeniem budynku, budowli lub innego mienia w stopniu uniemożliwiającym ich dalsze używanie zgodnie z założonym celem operacji;
- 4) kradzież mienia będącego przedmiotem operacji, z wyłączeniem kradzieży, która nastąpiła na skutek niezachowania należytej staranności przez beneficjenta;
- 5) wystąpienie organizmów kwarantannowych roślin, gdy ich wystąpienie wpływa na możliwość realizacji zobowiązań beneficjenta;
- 6) przeniesienie przez beneficjenta, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia zawarcia umowy, o której mowa w § 21 ust. 1, własności lub posiadania gospodarstwa lub jego części objętych realizacją inwestycji w ramach operacji lub przeniesienie własności lub posiadania nabytych dóbr objętych operacją, jeżeli przeniesienie to nastąpi na rzecz podmiotu, który spełnia warunki przyznania i wypłaty pomocy i przejmie zobowiązania dotychczasowego beneficjenta;
- 7) zmiana, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia zawarcia umowy, o której mowa w § 21 ust. 1, przeznaczenia nabytych przez beneficjenta dóbr, wyremontowanych lub wybudowanych budynków lub budowli w całości lub w części, jeżeli nowy sposób ich wykorzystania nie naruszy celów i zakresu działania, o którym mowa w § 1.

2. Sposób postępowania beneficjenta i Agencji w razie wystąpienia okoliczności siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy, określa umowa.

3. Wyrażając zgodę, o której mowa w ust. 1 pkt 6 i 7, Agencja uwzględni przepis *art. 72 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005*⁴⁾.

§ 35. Poza okolicznościami siły wyższej i wyjątkowymi okolicznościami, o których mowa w przepisach *rozporządzenia nr 1974/2006*²⁾ oraz w § 34 ust. 1, beneficjent nie jest zobowiązany do zwrotu pomocy w części dotyczącej operacji, która została zrealizowana zgodnie z warunkami, o których mowa w § 23 ust. 1, jeżeli cel operacji został osiągnięty i zachowany.

§ 36. 1. Podmiot, któremu przyznano dofinansowanie projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006” w zakresie działania „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”, może złożyć wniosek o przyznanie pomocy po zrealizowaniu tego projektu, a w przypadku gdy dofinansowanie to przyznano na realizację kilku projektów – po zrealizowaniu ostatniego z projektów, nie wcześniej niż:

- 1) w roku następującym po roku, w którym złożył ostatni wniosek o płatność dotyczący odpowiednio tego projektu albo ostatniego z projektów – w przypadku pomocy przyznanej w wysokości od 100 do 200 tys. zł;
- 2) w drugim roku następującym po roku, w którym złożył ostatni wniosek o płatność dotyczący odpowiednio tego projektu albo ostatniego z projektów – w przypadku pomocy przyznanej w wysokości powyżej 200 tys. zł.

2. W przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy wcześniej niż w roku określonym w ust. 1, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w przypadku, gdy wysokość przyznanej pomocy jest niższa niż 100 tys. zł.

§ 36a. 1. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy złożonych w 2007 r.:

- 1) pomoc przyznaje się również na operację, której realizacja została rozpoczęta przed dniem zawarcia umowy, nie wcześniej jednak niż dnia 20 marca 2008 r.;
- 2) refundacji podlegają również koszty określone w § 8 ust. 1 pkt 1, które zostały poniesione przed dniem zawarcia umowy, nie wcześniej jednak niż dnia 20 marca 2008 r.; przepis § 8 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy złożonych w 2007 r. na realizację operacji, o której mowa w § 8 ust. 4 pkt 5, pomoc przysługuje:

- 1) w pierwszej kolejności przed pozostałymi złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy;
- 2) według kolejności złożenia tych wniosków.

3. Wnioski o przyznanie pomocy złożone w 2007 r. rozpatruje się w terminie 12 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

4. Wnioski o przyznanie pomocy złożone w 2007 r., do dnia zawarcia umowy, mogą być przez wnioskodawców raz zmienione w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, jeżeli zmiany te nie spowodują zwiększenia kwoty pomocy określonej we wnioskach.

5. Dokonanie przez wnioskodawców zmian we wnioskach o przyznanie pomocy złożonych w 2007 r. w zakresie, o którym mowa w ust. 4, może wydłużyć termin ich rozpatrzenia określony w ust. 3 nie więcej jednak niż o 4 miesiące.

§ 37. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia²⁸⁾.

---

²⁸⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 19 października 2007 r.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa
i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r.

**SZCZEGÓŁOWY WYKAZ KIERUNKÓW STUDIÓW, ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI ORAZ TYTUŁÓW
KWALIFIKACYJNYCH W ZAKRESIE ROLNICTWA, A TAKŻE RODZAJE DOKUMENTÓW
POTWIERDZAJĄCYCH POSIADANIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH**

1. Kierunki studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, których ukończenie uznaje się za posiadanie wykształcenia wyższego rolniczego:

- 1) rolnictwo;
- 2) ogrodnictwo;
- 3) weterynaria;
- 4) technika rolnicza i leśna;
- 5) zootechnika;
- 6) architektura krajobrazu.

W przypadku ukończenia studiów na kierunku innym niż wymieniony w pkt 1–6 za kwalifikacje zawodowe przydatne do prowadzenia działalności rolniczej uznaje się kierunki studiów, w ramach których zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmują treści związane z rolnictwem w wymiarze łącznym co najmniej 120 godzin.

2. Wykaz zawodów i specjalności wykształcenia rolniczego średniego zawodowego:

- 1) technik rolnik;
- 2) technik ogrodnik;
- 3) technik architektury krajobrazu;
- 4) technik hodowca o specjalności:
  - a) hodowla drobiu,
  - b) hodowla zwierząt;
- 5) technik hodowca koni;
- 6) technik pszczelarz;
- 7) technik rybactwa śródlądowego – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb;
- 8) technik weterynarii – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla zwierząt;
- 9) technik ekonomista o specjalności:
  - a) ekonomika i rachunkowość przedsiębiorstw rolnych,
  - b) rachunkowość i rynek rolny;
- 10) technik towaroznawca o specjalności surowce rolne;
- 11) technik agrobiznesu;
- 12) technik mechanizacji rolnictwa;
- 13) technik melioracji wodnych;
- 14) technik inżynierii środowiska i melioracji;
- 15) technik turystyki wiejskiej;
- 16) technik mechanik o specjalności maszyny i urządzenia rolnicze.

3. Wykaz zawodów i specjalności wykształcenia rolniczego zasadniczego zawodowego:

- 1) rolnik;
- 2) ogrodnik;
- 3) pszczelarz;

- 4) mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 5) rybak śródlądowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb;
- 6) mechanik maszyn rolniczych;
- 7) mechanik maszyn i urządzeń o specjalności maszyny i urządzenia rolnicze;
- 8) rolnik mechanizator.

4. Za studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem uznaje się studia, których program obejmuje co najmniej jedno z następujących zagadnień:

- 1) ekonomika rolnictwa;
- 2) organizacja lub technologia produkcji rolniczej;
- 3) marketing artykułów rolnych;
- 4) rachunkowość rolnicza;
- 5) agrobiznes.

5. Wykaz tytułów kwalifikacyjnych, tytułów zawodowych oraz tytułów zawodowych mistrza w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej, uzyskiwanych w systemie pozaszkolnym:

- 1) rolnik;
- 2) wykwalifikowany rolnik;
- 3) mistrz rolnik;
- 4) rolnik upraw polowych:
  - a) wykwalifikowany rolnik upraw polowych,
  - b) mistrz – rolnik upraw polowych;
- 5) rolnik łąkarz:
  - a) wykwalifikowany rolnik łąkarz,
  - b) mistrz – rolnik łąkarz;
- 6) rolnik chmielarz:
  - a) wykwalifikowany rolnik chmielarz,
  - b) mistrz – rolnik chmielarz;
- 7) rolnik hodowca bydła:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca bydła,
  - b) mistrz – rolnik hodowca bydła;
- 8) rolnik hodowca trzody chlewnej:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca trzody chlewnej,
  - b) mistrz – rolnik hodowca trzody chlewnej;
- 9) rolnik hodowca owiec:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca owiec,
  - b) mistrz – rolnik hodowca owiec;
- 10) rolnik hodowca koni:
  - a) wykwalifikowany rolnik hodowca koni,
  - b) mistrz – rolnik hodowca koni;
- 11) hodowca drobiu:
  - a) wykwalifikowany hodowca drobiu,
  - b) mistrz – hodowca drobiu;

- 12) hodowca zwierząt futerkowych:
  - a) wykwalifikowany hodowca zwierząt futerkowych,
  - b) mistrz – hodowca zwierząt futerkowych;
- 13) pszczelarz;
- 14) wykwalifikowany pszczelarz;
- 15) mistrz pszczelarz;
- 16) ogrodnik;
- 17) wykwalifikowany ogrodnik;
- 18) mistrz ogrodnik;
- 19) ogrodnik sadownik:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik sadownik,
  - b) mistrz – ogrodnik sadownik;
- 20) ogrodnik szkółkarz:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik szkółkarz,
  - b) mistrz – ogrodnik szkółkarz;
- 21) ogrodnik warzywnik:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik warzywnik,
  - b) mistrz – ogrodnik warzywnik;
- 22) ogrodnik upraw kwaciarskich:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik upraw kwaciarskich,
  - b) mistrz – ogrodnik upraw kwaciarskich;
- 23) ogrodnik pieczarkarz:
  - a) wykwalifikowany ogrodnik pieczarkarz,
  - b) mistrz – ogrodnik pieczarkarz;
- 24) traktorzysta – wykwalifikowany traktorzysta;
- 25) traktorzysta kombajnista – wykwalifikowany traktorzysta kombajnista;
- 26) rolnik obsługi maszyn rolniczych – mistrz rolnik obsługi maszyn rolniczych;
- 27) mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 28) wykwalifikowany mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 29) mistrz – mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- 30) rybak stawowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb:
  - a) wykwalifikowany rybak stawowy,
  - b) mistrz – rybak stawowy;
- 31) rybak jeziorowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb:
  - a) wykwalifikowany rybak jeziorowy,
  - b) mistrz – rybak jeziorowy;
- 32) rybak rzeczny – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb:
  - a) wykwalifikowany rybak rzeczny,
  - b) mistrz – rybak rzeczny;
- 33) rybak śródlądowy – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla ryb.

6. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia rolniczego:

- 1) wyższego – jest dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, lub studiów wyższych magisterskich na kierunku wymienionym w ust. 1;
- 2) średniego – jest świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, w zawodzie wymienionym w ust. 2 albo – w przypadku gdy na świadectwie ukończenia szkoły brak jest informacji o zawodzie – świadectwo ukończenia szkoły wraz z zaświadczeniem, o którym mowa w § 3 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 893 oraz z 2015 r. poz. 23), potwierdzającym, że absolwent kształcił się w zawodzie wymienionym w ust. 2;
- 3) zasadniczego zawodowego – jest świadectwo ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom ukończenia szkoły z tytułem wykwalifikowanego robotnika albo dyplom uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, w zawodzie wymienionym w ust. 3.

7. Dokumentem potwierdzającym ukończenie studiów podyplomowych jest świadectwo ich ukończenia wraz z wykazem przedmiotów objętych programem studiów oraz ich wymiarem godzinowym.

8. Dokumentem potwierdzającym posiadanie tytułu kwalifikacyjnego w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej jest świadectwo z tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom z tytułem mistrza, w zawodzie wymienionym w ust. 5, wydane przez państwową komisję egzaminacyjną, lub świadectwo albo zaświadczenie ukończenia trzech stopni zespołu przysposobienia rolniczego, albo świadectwo ukończenia szkoły przysposobienia rolniczego.

9. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia innego niż rolnicze:

- 1) wyższego – jest dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku innym niż wymieniony w ust. 1;
- 2) średniego – jest świadectwo ukończenia szkoły średniej ogólnokształcącej albo świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem zawodowym, albo dyplom uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie innym niż wymieniony w ust. 2;
- 3) zasadniczego zawodowego – jest świadectwo ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom ukończenia szkoły z tytułem wykwalifikowanego robotnika albo dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie innym niż wymieniony w ust. 2.

10. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia:

- 1) podstawowego – jest świadectwo ukończenia szkoły podstawowej;
- 2) gimnazjalnego – jest świadectwo ukończenia gimnazjum.